

Romualdas ŠEŠTAKAUSKAS,
Kauno susivienijimo „Sodai“ pirmininkas

Energetikos monopolijos precedentas

Dešimtmetį energetikų monopolija tyčiojosi iš sodininkų bendrijų, versdami mokėti pilną kainą už elektros energiją, nors savo funkcijos – tiekti elektros energiją iki tiesioginio buitinio vartotojo ribos nevykdė. Sodininkai buvo diskriminuojami, verčiant patiems savo sąskaita eksploatuoti žemos įtampos elektros tinklus, vykdyti jos prekybą, dengti komercinius ir techninius nuostolius, nors tam neturėjo nei licencijų, nei personalo. Už reikalavimo įvykdymą, perimti žemos įtampos tinklus ir tiekti elektros energiją iki buitinio vartotojo ribos kaip visiems valstybės piliečiams, energetikai iš sodiečių reikalavo apie pusę milijardo „atkato“ t. y. mistinės neigiamos tinklų vertės padengimo.

„Atkato“ motyvai gražiai išdėstyti 2007-02-21 paskelbtoje taip pavadintoje Atskirojoje Nuomonėje, kurią pasirašė tuometiniai VST direktoriai A. Bivainis, RST skyriaus v-kas J. Surgautis, Ūkio ministerijos vyr. specialistas A. Kartunavičius ir net VKEK komisijos skyriaus vedėjas R. Sinkevičius.

Šios nuomonės šešiuose lapuose „išsamiai“ išaiškinta, kad negavus reikalaujamo „atkato“, perėmus energetikams sodininkų žemos įtampos tinklus „...būtų sukeliama reali grėsmė tinkamam elektros energijos sektoriaus funkcionavimui, saugiam ir teisės aktų reikalavimus atitinkančiam elektros energijos tiekimui ir elektros energetikos įrenginių valdymui, naudojimui ir eksploatavimui“, „...tai tenkintų tik

Nespėjo sodininkai perduoti valstybei kelius, o jau jiems bruka geležinkelius

vienos atskiros visuomenės grupės – sodininkų – privačius ir komercinius interesus visų Lietuvos elektros energijos vartotojų sąskaita“ ir t.t.

Energetikos ministras A. Sekmokas realiai įvertino situaciją, siekdamas sumažinti erzinančių komplikuočių problemų skaičių, labai paprastai paaiškino klerkams: „Sodininkų keliamos problemos yra pagrįstos ir turi būti sekančiais metais išspręstos“. Po to pareigas greitai apleido specialistai turintys ypatingą atskirą nuomonę, sodininkų elektros tinklus baigia perimti LESTO ir neteko girdėti, kad būtų pasitvirtinęs bent vienas iš dešimties „įžymių specialistų“ teiginių, išdėstytų jų Atskirojoje Nuomonėje.

Nepabaigiamas karas dėl buitinių atliekų tvarkymo paslaugos

Energetikų piktnaudžiavimo patirtį greit perėmė buitinių atliekų tvarkymo rajoninės monopolijos. Daugelyje Lietuvos rajonų sodininkams, ir netik jiems, buitinių atliekų tvarkymo paslauga išsigimė į privalomos rinkliavos mokėjimo prievolę. Visą šią Seimo kadenciją sodininkai kovojo, kad buitinių atliekų surinkimas bendrijoje taptu civilizuota paslauga, atitinkančia europinių direktyvų nuostatas, adekvačia surinktų atliekų kiekiui.

Seimo Aplinkos Apsaugos komitetas vadovaujamas J. Šimėno du metus ruošė ir tobulino Atliekų Tvarkymo įstatymo pataisų projektą. Liūdna, bet į visus sodininkų pasiūlymus buvo nuspjauta. Pagaliau balandžio mėnesį Seimas teiktą įstatymą su Prezidentės patobulinimais priėmė. Prezidentė teikė pataisas, siekdamas „apsaugoti įstatymą nuo rubikoninio scenarijaus galimybių“. Tuo tarpu J. Šimėnas prezidentės patobulinimą įvardino kaip „gražinimą į korupcines sąlygas“.

Šiandien sodininkams, ir ne tik jiems, belieka paklausti, kam buvo reikalingas įstatymo tobulinimo cirkas, jei niekas nepasikeitė? Eilėje rajonų,

kaip pavyzdžiui Prienuose atliekų konteineriai toliau mėtosi magistralinių kelių pakelėse, už pusės ar kilometro nuo paslaugų gavėjų, kad monopolininkas per mėnesį kartą ar du patogiai pravažiavęs surinktų, jei kas nors įmesta į tuos konteinerius.

Tuo tarpu vartotojai, įgalūs ir neįgalūs, turi kasdien rinkti ir nešti atliekas į kažkur stovinčius konteinerius, vaikščiodami kilometrą atstumą. Kadangi vartotojai nesugeba surinkti tiek atliekų kiek pageidauja monopolistas siekiantis pelno, tai ir gyvenančiam sode, ir retkarčiais apsilankančiam, ir visai nesilankančiam nustatytas solidarūs monopolininką tenkinantis rinkliavos mokestis. Gilėjant krizei pensininkų ir kitų gyventojų pajamos mažėja, prekių ir tuo pačiu pakuotės įperkama vis mažiau, bet atliekų rinkliavos mokestis kasmet paradoksaliai auga.

Po paskutinių pataisų monopolininkų proteguotojai pasijuto tiek saugūs ir valdantys situaciją, kad Prienuose iniciatyvinei grupei susirinkus prie savivaldybės išreikšti nepasitenkinimo dėl antisocialinės politikos ir monopolijos protegavimo, ne tik niekas iš merijos napanoro išeiti ir išklausti, bet, Prienų savivaldybės administracijos direktoriui pakvietus policiją, viena iš iniciatorių Vilija Janulevičienė buvo suimta ir žaibiškai nuteista skiriant 500 lt. bauda.

Neduok dieve, jei dar kartą Seimas ir Prezidentė patobulins įstatymą, tai ir laisvės atėmimo gali susilaukti už nepasitenkinimo išraiškas dėl buitinių atliekų tvarkymo. Tada ne tik atliekas nešiodamas lakstysi po užpustytus laukus, bet ir iki rajoninio RATC sąvartyno atliekas pats nuveši, ir padėkosi kad priima. Paskutinis Prienų rajono 2012-05-11 atsakymas Jūrės sodininkams Nr. (17.19)-R3-2012/756 rodo, kad Prienų rajonas tapo kunigaikštyste, kuriai nebegalioja LR Vyriausybės 2007-10-31 nutarimas Nr. 1224, aiškiai draudžiantis apmokestinti rinkliavomis žemės sklypus, jei juose nėra pastatų.

Sodininkai dabar gali iki begalybės ginčytis Prezidentė ar J.Šimėnas daugiau įsisteikė monopolininkams, tačiau akivaizdžiai Lietuvoje viskas daroma, kad prioritetas būtų ne kokybiškos viešosios paslaugos teikimas vartotojui, apibrėžtas euro direktyvose, bet būtų sudaromos sąlygos ir galimybė monopolininkui perkelti dalį savo funkcijų vartotojui, supaprastinant ir palengvinant siekį gauti kuo didesnę ir lengvesnę pelną.

Suskaldytas Jūrės miestelis

1937 metais Jūrėje gyveno 300 žmonių, bet tuometinė valstybė pastatė modernią ir gražią geležinkelio stotį. 1945 metais Jūrė gavo geležinkelio gyvenvietės statusą. 1955 metais Jūrėje įsteigta biblioteka, paštas, felčerių - akušerių punktas vėliau peraugęs į ambulatoriją, pradinė mokykla. Šiandien oficialiojoje miestelio dalyje gyvena per 500 gyventojų. Kultūros paveldo departamentas 2012 balandžio 3 d. Jūrės geležinkelio stotį (U.K.36370) įrašė į kultūros vertybių registrą.

Sovietiniai DŽDT Kauniečiams išdalino tūkstančius sklypų sodininkų bendrijoms Jūrės pamiškių pelkynuose ir nederlinguose smėlynuose. Žinoma, Jūrės miestelio apylinkės tolokai nuo Kauno, bet daugelis susigundė, nes tuometinis susisiekimas geležinkeliu buvo pigus ir patogus, arti miestelyje paštas, med. pagalba, parduotuvė. Ilgainiui prie Jūrės prisišlijo per du tūkstančius sodiečių apjungianti sodininkų bendrijų bendruomenė, kurioje ne tik vasara poilsiaujama, bet kasmet masiškai daugėja pasirinkusių bendriją kaip nuolatinio gyvenimo vietą.

Sunku patikėti, kad atsitiktinai ar per klaidą, vykdam Lietuvos teritorijos administracinį planavimą, Jūrės miestelio dalis, esanti arčiau Prienų, priskirta Marijampolės rajono Kazlų Rūdos savivaldybei, o dalis, esanti toliau nuo Prienų už geležinkelio, priskirta Prienų rajono Veiverių seniūnijai. Šimtmetį natūraliai buvusi vientisa gyvenvietė, tapo geležinkelio suskaldyta.

Atskeltieji keikia tolimųjų Prienų valdžią, balsuoti nebegali Jūrėje, bet turi toliau važiuoti į Veiverius, mokykla vaikams irgi priklauso Veiveriuose, įvairios pažymos dažniausiai teikiamos tik tolimuose Prienuose.... Tuo tarpu Jūrės miestelio gyventojams, dėl dirbtinai sumažinto gyventojų skaičiaus, uždarytas pašto skyrius, ambulatorija, mokykla, biblioteka,

nes tai ekonomiškai nuostolinga valstybei. Jūrės sodininkų bendrijų bendruomenė Prienuose laikoma kaip nereikšmingas svetimkūnis, kuriam seniūnija paskyrė nerinktą paklusnų seniūnaitį, perdavinėti Prienų metropolijos direktivąs.

Pagaliau liepos 1 dieną bendruomenė rado užrakintą geležinkelio stotį, taip neseniai gražiai atremontuotą ir atnaujintą, paruoštą tinkamai teikti paslaugas keleiviams. Liepos 6 dieną, stotis savo 75 egzistavimo metais stovėjo liūdna, nes pirmą kartą nebebuvo kam iškelti valstybinės vėliavos. Bendruomenė gavo AB Lietuvos Geležinkelių raštą, informuojanti, kad stotis uždaroma, o vietoj jos laukiantiems keleiviams perone bus pastatyta stoginė, suvalkietiška kalbant pašiūrė.

Komedija ir patyčios Jūrės „runkeliams“

Liepos 18 dieną Jūrės bendruomenė ir sodininkai pasikvietė AB Lietuvos Geležinkelio atstovus išreikšti nepasitenkinimo ir aptarti pašiūrės statybos. Liberalcentristų vadovaujami geležinkelio vadai atvyko ne vieni, pastiprinimui pasikvietė socialdemokratų tūzą Seimo narį J. Oleką. Daugiau nei keista, bet gražiai pasirėdę AB Lietuvos Geležinkelių keivių vežimo direkcijos direktoriaus pavaduotojas Dalijus Žebrauskas, komercijos departamento direktoriaus pavaduotojas Rimantas Povilas Jogėla neparodė didelio noro susitikimą tęsti tuščioje erdvoje stoties salėje, todėl susitikimas vyko kukloje Jūrės bendruomenės būstinėje.

Gerb. D. Žebrauskas pasidžiaugė susirinkusiems, kad šiandieninis techninis progresas leidžia traukinių eismą nuotoliniu būdu saugiai kontroliuoti telemechanikos pagalba, todėl reikia vis mažiau stočių ir techninio personalo. Labai miglotai ir nesėkmingai bandė paaiškinti susirinkusiems, kad dėl krizės geležinkelis negalėjo įsivartinti kelių milijonų vertės projekto, kuris leistų konduktoriui, vagonė iš stoties perono įsėdusiems keleiviams, parduoti bilietus su visomis valstybės teikiamomis nuolaidomis, bei elektroninius bilietus.

Geležinkelis stengsis, kad šis unikaliai sudėtingas projektas, įsivartinus skirtus milijonus, leistų po poros metų pilnai ir tinkamai aptarnauti keleivius. Jei pavyks, tada Jūrės keleiviams neberekės lengvatinių ir elektroninių bilietų važinėti pirkti į Kauno ar Kazlų Rūdos stotis. Gaila, kad prelegentas

Susitikimas su AB „Lietuvos geležinkeliai“ atstovais prasidėjo Jūrės miestelio geležinkelio stotyje. Iš kairės: Keleivių vežimo direkcijos direktoriaus pavaduotojas Dalijus Žebrauskas, Geležinkelių infrastruktūros direkcijos Komercijos departamento direktoriaus pavaduotojas Rimantas Jogėla, „Kauno geležinkelių infrastruktūra“ vyriausiasis inžinierius Gintaras Petras Vasilavičius. Dešinėje – Jūrės miestelio bendruomenės lyderis dr. Juozas Banionis